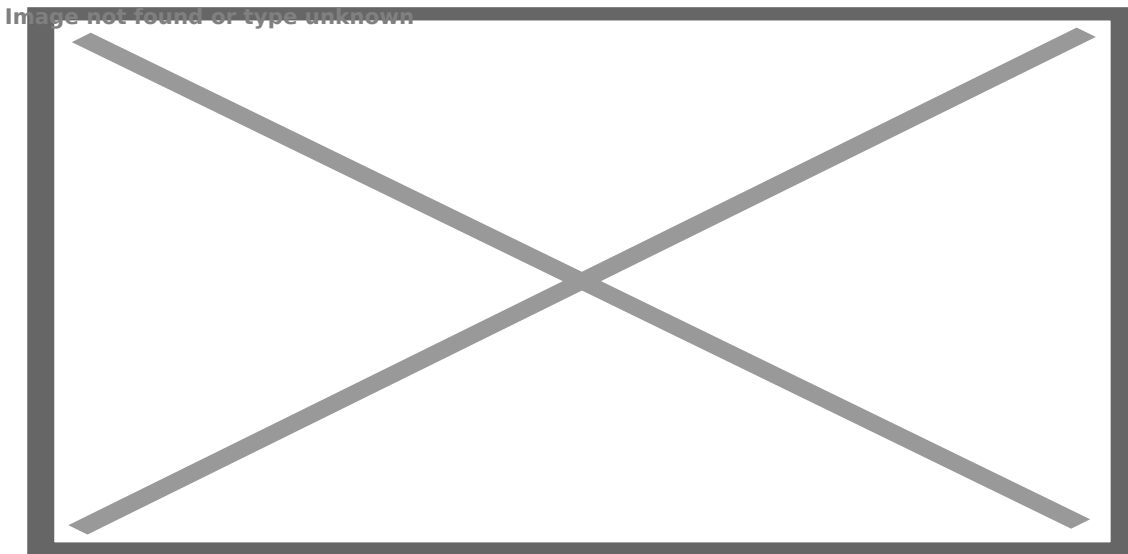

Phác thảo mô hình tòa soạn hội tụ Báo Thể thao & Văn hóa

15:51 02/07/2018

Tác giả: Đang cập nhật

Tòa soạn hội tụ là mô hình tòa soạn hiện đại có sự vận hành theo hướng thống nhất, tận dụng tối đa ưu thế về nhân lực đa phương tiện và nền tảng công nghệ kỹ thuật số để sản xuất ra các sản phẩm cho báo chí đa nền tảng

Báo Thể thao & Văn hóa trực thuộc Thông tấn xã Việt Nam

Vấn đề đặt ra là xây dựng tòa soạn hội tụ như thế nào để hiệu quả với đặc điểm từng tòa soạn. Bài viết này trên cơ sở phân tích hoạt động tòa soạn hiện nay, đưa ra phác thảo về mô hình tòa soạn hội tụ báo Thể thao & Văn hóa (TT&VH) trong môi trường truyền thông số.

Tầm quan trọng hội tụ truyền thông

Môi trường truyền thông số đã và đang thay đổi nhiều khâu trong quy trình tổ chức sản xuất sản phẩm báo chí. Một chiếc điện thoại thông minh bây giờ có thể lướt web, nghe nhạc, xem phim, nhận thư điện tử, soạn thảo văn bản... Điều đó có nghĩa, công chúng sẽ được tiếp nhận thông tin bằng đa phương tiện và đồng nghĩa với việc “người tiếp nhận” cũng dễ dàng trở thành “người truyền thông tin” và chia sẻ thông tin theo nhu cầu.

Xu hướng “tiêu thụ” thông tin của công chúng đã và đang thay đổi nhanh chóng do khả năng kết nối dễ dàng vào mạng Internet toàn cầu. Hình thức truyền thông mới đã cho ra đời lớp công chúng mới - “công chúng chủ động” thu nhận, chia sẻ thông tin bằng cả hình ảnh, âm thanh, văn bản,...

Rõ ràng, tích hợp đa phương tiện sẽ giúp công chúng dễ dàng lựa chọn hơn.

Ở lĩnh vực báo chí, những tiến bộ về kỹ thuật và công nghệ, việc sử dụng tối đa các tính năng đa phương tiện để tạo ra các sản phẩm báo chí chất lượng cao, thu hút công chúng và tạo ra các nguồn lực tài chính đang được các cơ quan báo chí trên thế giới đặc biệt quan tâm. Môi trường truyền thông số đòi hỏi báo chí phải thay đổi từ kỹ năng, phương thức làm báo đến thay đổi cấu trúc mô hình tòa soạn để hoạt động hiệu quả hơn, thích ứng với sự thay đổi của công chúng.

Đã qua thời một cơ quan báo chí gồm nhiều “tòa soạn thu nhỏ” cho các ấn phẩm, loại hình khác nhau. Giờ đây báo chí đương đại hướng đến [tòa soạn hội tụ](#), gồm hội tụ không gian làm việc, hội tụ cách thu thập thông tin, hội tụ nội dung tin tức và hội tụ cách truyền tin, quảng bá sản phẩm... Tại Việt Nam, xu hướng hội tụ truyền thông đã thúc đẩy sự phát triển của mô hình tòa soạn hội tụ tại nhiều cơ quan báo chí.

Mô hình tòa soạn của Báo TT&VH

Hiện nay, Báo TT&VH bước đầu chuyển dịch từ mô hình truyền thống báo in sang mô hình phát triển mà hạt nhân là báo điện tử tại địa chỉ thethaovanhoa.vn. Sản phẩm báo chí trên thethaovanhoa.vn được trình bày dưới dạng đa phương tiện, dần bắt kịp với xu hướng hiện đại với báo chí video, video mutex, báo chí dữ liệu (data journalism)..., hay những bài chuyên sâu mega story “chất lượng cao” với đủ text, hình ảnh, video, biểu đồ, đồ họa... Báo giấy TT&VH giảm trang, giảm kỳ phát hành xuống 5 số/tuần từ thứ Hai đến thứ Sáu.

Cơ quan TT&VH còn sản xuất các bản tin truyền hình Thể thao 60s, Hành tinh thể thao (20 phút), Văn hóa toàn cảnh (15 phút) phát sóng hằng ngày, talkshow Radar Văn hóa (30 phút) vào thứ Sáu hàng tuần theo “đặt hàng” của Truyền hình Thông tấn (Vnews). Bên cạnh đó, kênh YouTube TT&VH chia sẻ các video văn hóa, giải trí, thể thao do báo thực hiện, Fanpage TT&VH ngày càng có nhiều lượt theo dõi, tương tác trên mạng xã hội, góp phần tăng sự quan tâm của công chúng tới tờ báo. Việc sản xuất đầy đủ các loại hình báo chí, các sản phẩm theo xu thế của báo chí hiện đại, phát triển báo chí đa nền tảng, là tiền đề để TT&VH từng bước phát triển [tòa soạn hội tụ](#).

Về cơ cấu tổ chức, hiện nay, các phòng ban cơ cấu theo tiêu chí chuyên môn. Không còn phân biệt phòng thực hiện sản phẩm cho báo in, phòng làm cho báo điện tử, mà có sự hợp nhất quy trình thực hiện hai loại hình báo chí này. Trước mắt, phòng Thể thao, phòng Văn hóa (phụ trách sản phẩm báo in, báo điện tử), phòng Thông tin đa phương tiện (phòng Multimedia) sản xuất chương trình truyền hình (cả hai lĩnh vực thể thao và văn hóa) theo đặt hàng của Vnews.

Về không gian làm việc, tòa soạn TT&VH có sự hợp nhất tương đối về không gian, thay vì mỗi đơn vị chuyên môn ở một phòng riêng biệt như trước, đã chuyển về trong một phòng lớn (hội tụ không gian). Trong phòng lớn rộng khoảng 400m², tập trung tất các bộ phận trực tiếp thực hiện nội dung của báo.

Khu vực trung tâm dành cho Ban Biên tập và Thư ký tòa soạn (gồm Trưởng phòng và Phó phòng Thư ký tòa soạn), có thể hình dung đến bàn siêu biên tập trong mô hình [tòa soạn hội tụ](#) trên thế giới, hay như một “sở chỉ huy” điều phối các bộ phận chuyên môn. Song về quy trình hoạt động, thực chất TT&VH vẫn dừng lại ở tòa soạn tích hợp (hay tòa soạn đa loại hình). Sự kết nối chưa đồng bộ. Chẳng hạn một vấn đề do Ban Biên tập triển khai, một phóng viên thực hiện tin bài cho báo in và báo điện tử và một kíp riêng rẽ khác thực hiện cho truyền hình, kíp sau lại đi lại các bước tác nghiệp của kíp trước mà chưa có sự phối hợp chung.

Thêm nữa, tòa soạn TT&VH vẫn còn tồn tại tình trạng “tòa soạn trong tòa soạn”, điều thường thấy ở các tòa soạn báo truyền thống. Ở TTXVN, khi xây dựng kênh truyền hình Vnews, để tận dụng nhân lực, tiết kiệm chi phí, một số chương trình được “chia về” các đơn vị trong Thông tấn xã phụ trách. Phòng Multimedia của TT&VH có nhiệm vụ sản xuất chương trình truyền hình theo đặt hàng của Vnews (2 chương trình thể thao và 2 chương trình văn hóa).

Phòng có nhóm làm thể thao, nhóm làm văn hóa, công việc và cơ cấu giống như “tòa soạn thu nhỏ” trong tòa soạn lớn TT&VH. TT&VH đã tận dụng cơ chế đặc thù này của TTXVN để phát triển đa phương tiện tại tòa soạn. Phòng Multimedia có sự phối hợp với các phòng Thể thao và phòng Văn hóa trong báo chia sẻ một số video đã phát sóng trên Vnews, đưa lại trên báo điện tử, sản xuất chương trình như Bigbet Dự đoán tỉ số, Góc khuất (showbiz văn hóa), Tiêu điểm Thể thao..., trên báo điện tử và trên YouTube. Song đó vẫn chỉ là sự phối hợp theo kiểu chương trình, vụ việc đơn lẻ.

Như vậy, tòa soạn TT&VH cố gắng phát triển hiện đại theo hướng hợp nhất, song là sự hợp nhất bước đầu, vẫn còn tình trạng tòa soạn tách biệt theo lối báo chí truyền thống. Tất nhiên, sự chống chéo, lãng phí nhân lực, chi phí sản xuất là không tránh khỏi.

Đề xuất mô hình tòa soạn hội tụ

Báo TT&VH, tờ báo trực thuộc cơ quan Thông tấn Nhà nước không thể tách khỏi xu hướng phát triển tòa soạn hội tụ tất yếu của báo chí đương đại. Để phù hợp với đặc điểm sản xuất nhiều sản phẩm, đa loại hình báo chí, có thể phác thảo mô hình **tòa soạn hội tụ** hoàn chỉnh Báo TT&VH trong thời gian tới:

Thứ nhất, về văn phòng tòa soạn: Tận dụng không gian chung hơn 400m² của tòa soạn để thiết kế theo dạng không gian mở. Ngoài Tổng Biên tập và ba Phó Tổng biên tập có phòng làm việc riêng, còn các bộ phận khác cùng làm việc trên một mặt phẳng không có vách ngăn và có thể quan sát toàn thể.

Bàn Siêu Biên tập đặt ở vị trí trung tâm. Vị trí này sẽ giúp đội ngũ Thư ký tòa soạn và lãnh đạo các phòng chuyên môn dễ dàng quan sát hoạt động của cả tòa soạn, dễ dàng tiếp cận với từng phóng viên, biên tập viên và có trách nhiệm hơn với công việc.

Bàn Siêu Biên tập dành cho Tổng Thư ký tòa soạn; Trưởng phòng Thể thao; Trưởng phòng Văn hóa; Thư ký tòa soạn phụ trách nội dung trên Internet (các nội dung trên online, mobile, mạng xã hội, truyền thông xã hội); Thư ký tòa soạn phụ trách nội dung báo in; Thư ký tòa soạn phụ trách nội dung sản phẩm truyền hình.

Thứ hai, về cơ cấu tổ chức, tòa soạn thu gọn thành hai phòng thực hiện nội dung chính là phòng Thể thao và phòng Văn hóa. Quân số phòng Multimedia sẽ được gộp vào hai phòng tùy theo mảng nội dung của phóng viên, biên tập viên theo dõi.

Thứ ba, về hội tụ cách thu thập thông tin: Bộ phận siêu biên tập sẽ bàn bạc và thống nhất đưa ra chỉ đạo chung cho tất cả các loại hình. Điều này sẽ tránh được việc đưa tin chống chéo cho các loại hình trong cùng một tòa soạn, đồng thời tận dụng được nguồn tư liệu của tất cả phóng viên.

Việc chia ra các nhóm phóng viên phụ trách nội dung báo in, hay truyền hình chỉ để tạo đầu mối công việc. Mỗi phóng viên trong các phòng Thể thao, Văn hóa đều phải phát huy sự đa năng, đa nhiệm của mình trong mọi loại hình.

Với mô hình **tòa soạn hội tụ** của TT&VH, người phụ trách sẽ phải chủ động điều phối kênh thông

tin, vận hành mô hình hội tụ giúp hệ thống tin, bài của tòa soạn luôn được trôi chảy, thông suốt.

Thứ tư, tất cả các phóng viên TT&VH phải được đào tạo là những phóng viên đa năng 3 trong 1, thậm chí 4 - 5 trong 1 (phải vừa biết viết, biết chụp ảnh, quay phim và xử lý video, làm đồ họa, lập trình đơn giản...).

Tất nhiên, hội tụ không thể hiểu đơn giản là một người làm nhiều việc. Với vấn đề, sự kiện cần khai thác sâu, đa chiều, bộ phận siêu biên tập phải tính toán phân công một nhóm làm việc tập thể mới tạo hiệu quả cao. Làm sao để tận dụng năng lực của từng cá nhân làm việc trong tập thể! Do đó, khâu chỉ đạo thống nhất từ trên xuống và vai trò của bàn siêu biên tập là rất quan trọng.

Thứ năm, trong xu thế công chúng ngày càng ưa chuộng sử dụng các phương tiện truyền thông mới, tòa soạn hội tụ TT&VH phải đẩy mạnh sản xuất những sản phẩm đáp ứng nhu cầu và thị hiếu của công chúng mobile. Sản phẩm ngoài chất lượng nội dung phải được thiết kế, trình bày hiện đại, hình ảnh, video clip, video mutex đẹp, hấp dẫn. Với báo hình, phát triển các sản phẩm kép (truyền hình và số) kết hợp các nền tảng đa phương tiện.

Thứ sáu, đẩy mạnh tương tác với mạng xã hội, thúc đẩy công chúng tham gia trong quá trình sản xuất, phản hồi thông tin. Cần có chiến lược với các kênh social khác ngoài Facebook như Google, Twiter,..., có bộ phận chăm sóc công chúng trên mạng cũng như ý thức một cách rõ ràng rằng, cách tốt nhất để thu hút công chúng chính là tạo sợi dây liên kết và sự thân thiện với họ.

Ngoài ra, những người làm báo phải thay đổi tư duy về cách làm báo trong xu thế hội tụ truyền thông; sẽ có sự thay đổi cấu trúc tòa soạn cũng như thay đổi một số chức danh, xây dựng chính sách, tận dụng yếu tố công nghệ, cơ sở hạ tầng, đào tạo nhân lực... Như vậy mới phát huy được yêu cầu xây dựng tòa soạn hội tụ. Tuy nhiên, trong dòng chảy của truyền thông thế giới, không có mô hình nào đứng yên. Vì thế, Báo TT&VH cần thường xuyên chú ý xây dựng [tòa soạn hội tụ](#) mở, có thể điều chỉnh cho phù hợp để có một tòa soạn hoạt động hiệu quả nhất trong môi trường truyền thông số./.

Ngân Lượng

Tài liệu tham khảo

1. PGS, TS Đinh Văn Hường (2013), *Tổ chức và hoạt động của tòa soạn*, NXB ĐHQG, Hà Nội.
2. TS Nguyễn Thành Lợi (2014), *Tác nghiệp báo chí trong môi trường truyền thông hiện đại*, NXB Thông tin và truyền thông, Hà Nội.
3. PGS, TS Nguyễn Văn Dũng (2013), *Cơ sở lý luận báo chí*, NXB Lao động.
4. Các bài viết về nghiệp vụ báo chí trên báo Vietnamplus
5. Diễn đàn nghiệp vụ báo chí Việt Nam www.vietnamjournalism.com

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/public/phac-thao-mo-hinh-toa-soan-hoi-tu-bao-the-thao-amp-van-hoa>